

แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักอปริหานิยธรรม สำหรับโรงเรียนขยายโอกาส
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
GUIDELINES FOR THE ADMINISTRATION OF EDUCATIONAL ACCORDING TO THE
PRINCIPLES OF APARIHANIYADHAMMA FOR SECONDARY SCHOOL UNDER THE
PATHUMTHANI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 1

^[1]บุญชนก ศิลทอง Boonchanok Sinthong ^[2]พระครูกิตติญาณวิสิฐ Phrakhrakittiyanawisit

^[3]พระครูภัทรธรรมคุณ PhrakruPhattharathamkhun

^[1] ^[2] ^[3]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Boonchanok_Sinthong@hotmail.com

Article Received: November 30, 2024. Revised: December 26, 2024. Accepted: December 26, 2024.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนขยายโอกาส 2) เพื่อศึกษากระบวนการบริหารสถานศึกษาตามหลักอปริหานิยธรรม และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักอปริหานิยธรรม เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 225 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิจัย ได้แก่ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส 1 ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ตามลำดับ 2) กระบวนการบริหารสถานศึกษาตามหลักอปริหานิยธรรม (1) ด้านการบริหารวิชาการ มีการหมั่นประชุมวางแผน กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานวิชาการร่วมกัน ติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ทำตามกฎระเบียบ รับทราบหน้าที่ของตนเอง รับฟังข้อเสนอแนะของบุคลากรทุกคน มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน (2) ด้านการบริหารงบประมาณ มีการจัดทำแผนงบประมาณ และการจัดซื้อจัดจ้างให้ถูกต้องตามกฎระเบียบ สามารถตรวจสอบได้ในทุกกระบวนการ และจัดหาทรัพยากรเพื่อพัฒนาสถานศึกษา มีการจัดประชุมก่อนตัดสินใจใช้จ่ายงบประมาณ (3) ด้านการบริหารบุคคล มีการหมั่นประชุมสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ให้ความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของครู ไม่อคติต่อผู้ใต้บังคับบัญชา จัดวางคนได้เหมาะสมกับงาน สนับสนุนให้ครูมีความรู้ความสามารถและมีวิทยฐานะ ดูแลพฤติกรรม ป้องกันการกระทำผิดวินัย สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูและบุคลากร เสริมสร้างความสามัคคี สนับสนุนให้ครูและบุคลากรได้รับสวัสดิการต่างๆ (4) ด้านการบริหารงานทั่วไป มีการหมั่นประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน ปฏิบัติกิจการอย่างพร้อมเพรียงกัน ยึดมั่นในกฎระเบียบ ไม่เป็นการล้มล้างขั้นตอนการทำงานที่สำคัญของโรงเรียน จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน มีการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และให้ความร่วมมือกับวัดในกิจกรรมต่างๆ และ 3) แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักอปริหานิยธรรม เป็นแนวทางในการสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งความร่วมมือ เสริมสร้างความสามัคคี รับผิดชอบร่วมกัน ส่งผลให้ไม่เกิดความขัดแย้งภายในองค์กร มีการติดตามประเมินผลการทำงาน ยึดถือ

กฎระเบียบ ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ กฎระเบียบ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อชุมชนและสังคม ตลอดจนดูแลป้องกันและสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูและบุคลากร ทำให้เกิดความเจริญทั้งทางคุณภาพชีวิตของคนในองค์กร และความเจริญทางวัฒนธรรมขององค์กร นำไปสู่ความสุขและความเจริญของหมู่คณะ

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, หลักการบริหารนิยธรรม, โรงเรียนขยายโอกาส

ABSTRACT

This research aims to 1) study the administration of the opportunity expansion school, 2) study the administration process of the school according to the principle of Aparihāniyadhamma and 3) propose guidelines for the administration of the school according to the principle of Aparihāniyadhamma. This research is a mixed-method research using a questionnaire with a sample of 225 people. The data were analyzed using research statistics, including percentage, mean, and standard deviation. Qualitative research used interviews with 5 key informants. The data were analyzed using content analysis. The research results found that 1) The overall administration of the opportunity expansion school showed high opinions. When considering each aspect, the opinions were high in all 4 aspects, namely budget administration, academic administration, personnel administration, and general administration, respectively. 2) The administration process of the school according to the principle of Aparihāniyadhamma (1) Academic administration: There were frequent meetings to plan, set guidelines for academic work together, continuously monitored and evaluated, followed the rules and regulations, knew their own roles and responsibilities, listened to suggestions from all personnel, and created a school curriculum that was consistent with the needs of the community. (2) Budget administration: There was a budget plan and procurement that complied with the rules and regulations, and all processes could be verified and provided resources to develop the educational institution and there was a meeting before deciding to spend the budget. (3) In terms of human resource management, there were frequent meetings to create understanding in the work, respected the rights and duties of teachers, no prejudice against subordinates, arranged people appropriately for the work, supported teachers to have knowledge, skills and academic status, took care of behavior, prevented disciplinary offenses, build morale and encouragement for teachers and personnel, strengthen unity, supported teachers and personnel to receive various welfare benefits. (4) In terms of general administration, there were frequent meetings to create knowledge and understanding in the work, carried out activities together, adhered to rules and regulations, did not overthrow important work steps of the school, created public relations media, build good relationships between the school and the community, organized religious activities, and cooperated with the temple in various activities. And 3) The management guidelines of educational institutions according to the principle of Aparihāniyadhamma were guidelines for creating an organization

to be an organization of cooperation, strengthen unity, shared responsibility, resulting in no conflict within the organization, there was monitoring and evaluation of work results, adherence to rules and regulations, promoted the efficient use of resources, orderly, transparent, and auditable, created good relationships with the community and society, as well as take care of prevention, and build morale for teachers and personnel, resulting in both the quality of life of people in the organization and cultural development of the organization, leading to happiness and prosperity of the group.

Keywords: Educational Administration, The Principles of Aparihāniyadhamma, Opportunity Extension School

บทนำ

การบริหารเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งต่อการดำเนินงาน เพราะเป็นเครื่องมือที่ชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จและความล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพหรือความไร้ประสิทธิภาพขององค์กร การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยนำศาสตร์และศิลป์พร้อมด้วยทรัพยากรทางการบริหารมาใช้ในกระบวนการบริหารได้อย่างเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพ (นิตยา คงเกษม, 2562) ดังนั้น ผู้บริหารที่ดีต้องมีความรู้ ทักษะ มีความสามารถ มีการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล รอบคอบทุกมิติอย่างสมดุลเพียบพร้อมทั้งด้านคุณธรรมและความรู้ ผู้บริหารจึงถือเป็นบุคคลสำคัญต่อองค์กรเนื่องจากต้องเป็นผู้นำองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ด้วยการบริหารตน บริหารคน และบริหารงานในองค์กร

ผู้บริหารจึงจำเป็นที่จะต้องใช้ความรู้ทั้งที่เป็นศาสตร์และศิลป์ เพื่อเอาคนทรัพยากรมารวมกันแล้วอำนวยความสะดวกให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ ปัจจัยในการบริหารมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) คนหรือบุคคล (Man) เป็นปัจจัยสำคัญของการบริหารงานหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ จำเป็นต้องมีคนที่ปฏิบัติงานผลงานที่ดีจะออกมาได้ต้องประกอบด้วยบุคคลที่มีคุณภาพและมีความรับผิดชอบต่อการหรือหน่วยงานนั้นๆ 2) เงิน (Money) หน่วยงานจำเป็นที่จะต้องงบประมาณ เพื่อบริหารงานหากขาดงบประมาณ การบริหารงานของหน่วยงานก็ยากที่จะบรรลุเป้าหมาย 3) ทรัพยากรหรือวัสดุ (Material) การบริหารจำเป็นต้องมีวัสดุอุปกรณ์หรือทรัพยากรในการบริหารหากขาดวัสดุอุปกรณ์หรือทรัพยากรในการบริหารแล้วก็จะย่อมจะเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงาน 4) การบริหารจัดการ (Management) เป็นภารกิจของผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาโดยตรง คือ เป็นกลไกและตัวประสานที่สำคัญที่สุดในการประมวลผลคัดค้านและกำกับปัจจัยต่างๆ ทั้ง 4 ประการ ให้สามารถดำเนินไปได้โดยมีประสิทธิภาพจนบรรลุเป้าหมายของหน่วยงานตามที่ต้องการ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “การบริหารแบบ 4 M” (พระมหาต้นธมฺมวชิโร ฐมมธีโร (ถั่วป่า), 2564)

สำหรับการบริหารจัดการของโรงเรียนควรมีการนำหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมกับการบริหาร คือ หลักอปริหานิยธรรม 7 (ที.ม. (ไทย) 10/68/86) บูรณาการเข้ากับการดำเนินงานของโรงเรียน ได้แก่ การดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงาน บุคคล และการบริหารทั่วไป เพื่อให้เกิดความสามัคคีปรองดอง และความพร้อมเพรียงกันในหมู่คณะ ให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีความสุข ลดความขัดแย้ง เกิดความรับผิดชอบร่วมกัน ดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเฉพาะโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งมีบริบทที่แตกต่างจากโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา

เนื่องจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษานั้น มีการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัย จนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทำให้มีการปฏิบัติงานในหลายด้านมีความแตกต่างกันภายในโรงเรียน และพบเจอกับข้อจำกัดหลายประการ โดยเฉพาะด้านทรัพยากรต่างๆ เช่น ครู หลักสูตร อาคารสถานที่ สื่อวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ การศึกษาสภาพการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาส ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากในการบริหาร พัฒนา และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ภายใต้ข้อจำกัดของทรัพยากรในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีแนวทางในการบริหารโรงเรียนอย่างไรจึงเกิดผลสัมฤทธิ์ของงานทั้ง 4 ฝ่าย คือ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านทั่วไป และศึกษาจากทัศนะของครู รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาว่าได้นำหลักการบริหารนิยธรรม 7 มาใช้อย่างไร และนำมาใช้ได้มากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสร้างควมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานและเป็นประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากรในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรม ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรม ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 732 คน จาก 28 โรงเรียน และมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 255 คน
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 5 คน โดยเลือกแบบเจาะจงและกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยให้ครอบคลุมเนื้อหากรอบความคิดของการวิจัย 2) สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 3) นำแบบสอบถามที่สร้างแล้วมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 4) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ โดยนำร่างแบบสอบถามให้

อาจารย์ที่ได้จัดทำขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจแก้ไขปรับปรุง นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาที่ต้องการวิจัย (Item-Objective Congruence Index IOC) และเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องได้ค่า IOC= 0.5 ขึ้นไป และตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษา ความครอบคลุมในเนื้อหาและรูปแบบการพิมพ์ 5) แบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ไม่ใช่เป้าหมาย จำนวน 30 ชุด เพื่อค่า Cronbach's Alpha ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ซึ่งกำหนดค่าที่ยอมรับได้ไว้ที่ 0.972 6) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

3.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างเพื่อศึกษากระบวนการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรม ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ทางสังคมศาสตร์ ตั้ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปผลข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ในภาพรวม

สภาพการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. การบริหารวิชาการ	4.30	0.74	มาก	2
2. การบริหารงบประมาณ	4.35	0.60	มาก	1
3. การบริหารงานบุคคล	4.27	0.75	มาก	3
4. การบริหารงานทั่วไป	4.26	0.72	มาก	4
รวม	4.30	0.7	มาก	

2. กระบวนการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรม สำหรับโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ดังนี้

2.1 การบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารได้ใช้หลักการบริหารนิยธรรมประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ 1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ประชุมวางแผน และกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ ร่วมกัน และประชุมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียน 2) พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ มีการกำหนดวันและเวลาในการประชุมที่ชัดเจน เพื่อให้ทุกฝ่ายได้เตรียมข้อมูลในการประชุม และให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมการประชุม 3) ไม่บัญญัติวิ้งที่มีได้บัญญัติไว้ ไม่ลบล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ ถือปฏิบัติมันตามหลักการที่วางไว้เดิม ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ ทำในสิ่งทั้งงานวิชาการได้ปฏิบัติสืบเนื่องกันมาอย่างต่อเนื่อง ไม่ลบล้างกฎระเบียบเดิมโดยผลการ 4) เคารพนับถือผู้เป็นใหญ่ ให้ความเคารพแก่ครูผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านวิชาการมานาน รับทราบหน้าที่ที่ปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองให้เต็มความสามารถ 5) ไม่ลู่แกอำนาจความอยาก ความเห็นแก่ตัว ผู้บริหารต้องไม่ใช้อำนาจในทางที่ไม่เหมาะสม รับฟังความคิดเห็นตลอดจนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงาน 6) เคารพสักการะสิ่งที่ชุมชนนั้นนับถือ รักสันติ ชัดเกลาลจิตใจอยู่เสมอ ผู้บริหารมีส่วนร่วมเกี่ยวกับกิจกรรมเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี อันติงามของชุมชน สร้างความเชื่อมั่นและความสามัคคีระหว่างโรงเรียนและชุมชน

2.2 การบริหารงบประมาณ ผู้บริหารได้ใช้หลักการบริหารนิยธรรมประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารงบประมาณ ได้แก่ 1) มีการจัดประชุมงานงบประมาณอยู่เสมอ 2) ไม่บัญญัติวิ้งที่มีได้บัญญัติไว้ ไม่ลบล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ ปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์ ความถูกต้อง ซื่อสัตย์ต่อการดำเนินงานบริหารงบประมาณในทุกกระบวนการ และ 3) ผู้บริหารไม่ลู่แกอำนาจผลประโยชน์หรือใช้จ่ายงบประมาณตามอำเภอใจของตนเอง มีการจัดประชุมปรึกษาหารือกับครูและบุคลากรทุกครั้งก่อนตัดสินใจใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียน

2.3 การบริหารงานบุคคล ผู้บริหารได้ใช้หลักการบริหารนิยธรรมประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารงานบุคคล ได้แก่ 1) หมั่นประชุมสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานต่างๆ 2) พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ กำหนดวันเวลาประชุมและติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการต่างๆ 3) ความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของครูแต่ละท่าน และให้ความสำคัญ รับฟังความเห็นจากหัวหน้าฝ่ายงานหรือผู้ที่อาวุโสมีประสบการณ์ 4) ผู้บริหารไม่มีความลำเอียงหรืออคติต่อผู้ใดบังคับบัญชา จัดวางคนได้เหมาะสมกับงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงาน 5) สนับสนุนการเลื่อนตำแหน่งวิทยฐานะของครูทุกคน สนับสนุนให้ครูและบุคลากรได้รับความคุ้มครองดูแลความปลอดภัย รวมถึงสวัสดิการต่างๆ

2.4 การบริหารงานทั่วไป ผู้บริหารได้ใช้หลักการบริหารนิยธรรมประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารงานทั่วไป ได้แก่ 1) หมั่นประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน 2) ครูและบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนไปอย่างพร้อมเพรียงกัน 3) ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนต้องยึดมั่นในกฎระเบียบการปฏิบัติงาน 4) เคารพสักการะสิ่งที่ชุมชนนั้นนับถือ รักสันติ ชัดเกลาลจิตใจอยู่เสมอ สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน มีการจัดกิจกรรมบำรุงศาสนาและให้ความร่วมมือกับวัดในกิจกรรมต่างๆ

3. แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรมของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เป็นแนวทางในการสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งความร่วมมือ เสริมสร้างความสามัคคี รับผิดชอบร่วมกัน ส่งผลให้ไม่เกิดความขัดแย้งภายในองค์กร มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ยึดถือกฎระเบียบ ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกระเบียบโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อชุมชนและสังคม ตลอดจนดูแลป้องกันและสร้างขวัญ

กำลังใจแก่ครูและบุคลากร ทำให้เกิดความเจริญทั้งทางคุณภาพชีวิตของคนในองค์กร และความเจริญทางวัฒนธรรมขององค์กร นำไปสู่ความสุขและความเจริญของหมู่คณะ 4 ด้าน ดังนี้

3.1 การบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรหมั่นประชุมวางแผน และกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ร่วมกัน และประชุมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน มีการติดตามประเมินผลการทำงานด้านวิชาการของโรงเรียน มีการกำหนดวันและเวลาในการประชุมที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการเข้าร่วมการประชุมจากครูและบุคลากรเป็นอย่างดี และได้มีการจัดเตรียมพร้อมในด้านข้อมูลสำหรับการประชุม มีแผนการดำเนินงานวิชาการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน สร้างบรรยากาศทางวิชาการ ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัย มีการติดตามประเมินผลการจัดทำแผนงานวิชาการ สนับสนุนให้นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน

3.2 การบริหารงานงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการจัดประชุมเพื่อทำแผนงบประมาณ และการจัดซื้อจัดจ้างต่างๆ ของโรงเรียน ให้ถูกต้องตามกฎหมายระเบียบของกระทรวง ไม่บัญญัติไว้ที่ไม่ได้บัญญัติไว้ ไม่ลบล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ ถือปฏิบัติมันตามหลักการที่วางไว้เดิม ไม่ถืออำเภอใจ ปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์ ความถูกต้อง ไม่ลู่แก่อำนาจความอยาก ความเห็นแก่ตัว ผู้บริหารไม่ลู่ในอำนาจผลประโยชน์หรือใช้จ่ายงบประมาณตามอำเภอใจของตนเอง มีคณะกรรมการตรวจสอบภายในถูกต้องตามกฎหมายระเบียบ

3.3 การบริหารงานบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษา ควรหมั่นประชุมสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานต่างๆ พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ กำหนดวันเวลาประชุมและติดตามประเมินผลการทำงานโครงการต่างๆ มีการจัดส่งบุคลากรไปเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาการปฏิบัติการด้านวิชาการและการสร้างผลงานด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารไม่มีความลำเอียงหรืออคติต่อผู้ใต้บังคับบัญชา จัดวางคนให้เหมาะสมกับงาน จัดหาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับงาน เข้ามาร่วมปฏิบัติงานและเพียงพอกับความต้องการของโรงเรียน ด้วยกระบวนการสรรหาที่มีความบริสุทธิ์ยุติธรรม สนับสนุนการเลื่อนตำแหน่งวิทยฐานะดูแลพฤติกรรมของบุคลากรอย่างใกล้ชิด ป้องกันการกระทำผิดวินัย สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูและบุคลากร เสริมสร้างความสามัคคีในองค์กรสนับสนุนให้ครูและบุคลากรได้รับความคุ้มครองดูแลความปลอดภัยรวมถึงสวัสดิการต่างๆ

3.4 การบริหารทั่วไป ผู้บริหารสถานศึกษา ควรหมั่นประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน มีการวางแผนก่อนการดำเนินการงานสารสนเทศ พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ ครูและบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนาโรงเรียนให้มีสภาพแวดล้อมที่มีบรรยากาศเหมาะสมต่อการเรียนรู้ ดำเนินการพัฒนางานตามแผน ติดตาม ตรวจสอบงานนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนยึดมั่นในกฎระเบียบการปฏิบัติงาน เคารพหลักการสิ่งที่ชุมชนนับถือ สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน จัดกิจกรรมบำรุงศาสนาและให้ความร่วมมือกับวัดในกิจกรรมวันสำคัญของชาติศาสนาและพระมหากษัตริย์ มีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายในและภายนอกได้ทราบข่าวและประชาสัมพันธ์จากโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำผลมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส 1 ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ตามลำดับ ผลการวิจัยที่ได้แสดงให้เห็นถึงภาพรวมที่น่าพอใจ คือ สภาพการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสอยู่ในระดับมาก ซึ่งบ่งชี้ว่าโรงเรียนขยายโอกาสแห่งนี้มีความสามารถในการบริหารจัดการในทุกด้านได้เป็นอย่างดี อภิปรายผลที่พบว่ามีมากในแต่ละด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงบประมาณ เพราะอาจเกิดจากการที่โรงเรียนมีระบบการบริหารงบประมาณที่ชัดเจน มีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความโปร่งใสในการบริหารจัดการงบประมาณ ดังนั้น ควรมีการพัฒนากระบวนการบริหารงบประมาณให้ดียิ่งขึ้น เช่น การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงบประมาณ หรือการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการวางแผนงบประมาณ 2) ด้านการบริหารวิชาการ เพราะอาจเกิดจากการที่โรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย และมีการวัดผลและประเมินผลอย่างเป็นระบบ ดังนั้น ควรมีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ และส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร 3) ด้านการบริหารงานบุคคล เพราะอาจเกิดจากการที่โรงเรียนมีระบบการบริหารงานบุคคลที่ชัดเจน มีการคัดเลือกบุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสม และมีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ควรมีการพัฒนากระบวนการบริหารงานบุคคลให้ดียิ่งขึ้น เช่น การสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากร หรือการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการทำงาน 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป เพราะอาจเกิดจากการที่โรงเรียนมีการบริหารจัดการด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การบริหารอาคารสถานที่ การบริหารวัสดุอุปกรณ์ หรือการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก ดังนั้น ควรมีการปรับปรุงระบบการบริหารงานทั่วไปให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของทิพวรรณ กันยาประสิทธิ์ (2566) ที่ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ดังนี้ ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ด้านวินัยและการรักษา วินัย ด้านการออกจากราชการ และด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง และสอดคล้องกับการวิจัยของเสนอ อัครมนันดา (2557) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการบริหารงานเพื่อให้การทำงานเป็นระบบระเบียบ/คำสั่งสามารถนำไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน ต้องมีองค์ประกอบด้วยการวางแผนยุทธศาสตร์ การจัดองค์กร การบริหารบุคคล การสั่งการ การประสานงาน การตรวจสอบควบคุมและงบประมาณเข้าไปกำกับดูแล โดยยึดหลักคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมและส่งเสริมระบบคุณธรรม ให้มีการทำงานเป็นทีม ความสมัครสมานสามัคคี เคารพผู้ใหญ่อาวุโส ไม่รู้ทั้งกฎเกณฑ์ระเบียบที่ถูกต้องชอบธรรม อารมณ์รักประเพณีวัฒนธรรมจริยธรรมอันดีงามองค์กร และร่วมรับผลประโยชน์สูงสุดจากการบริหารจัดการ

2. กระบวนการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรม สำหรับโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารวิชาการ มีการหมั่นประชุมวางแผน กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานวิชาการร่วมกัน ติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ทำตามกฎระเบียบ รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง รับฟังข้อเสนอแนะของบุคลากรทุกคน มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน 2) ด้านการบริหารงบประมาณ มีการจัดทำแผนงบประมาณ และการจัดซื้อจัดจ้างให้ถูกต้องตามกฎหมาย สามารถตรวจสอบได้ในทุกกระบวนการ และจัดหาทรัพยากรเพื่อ

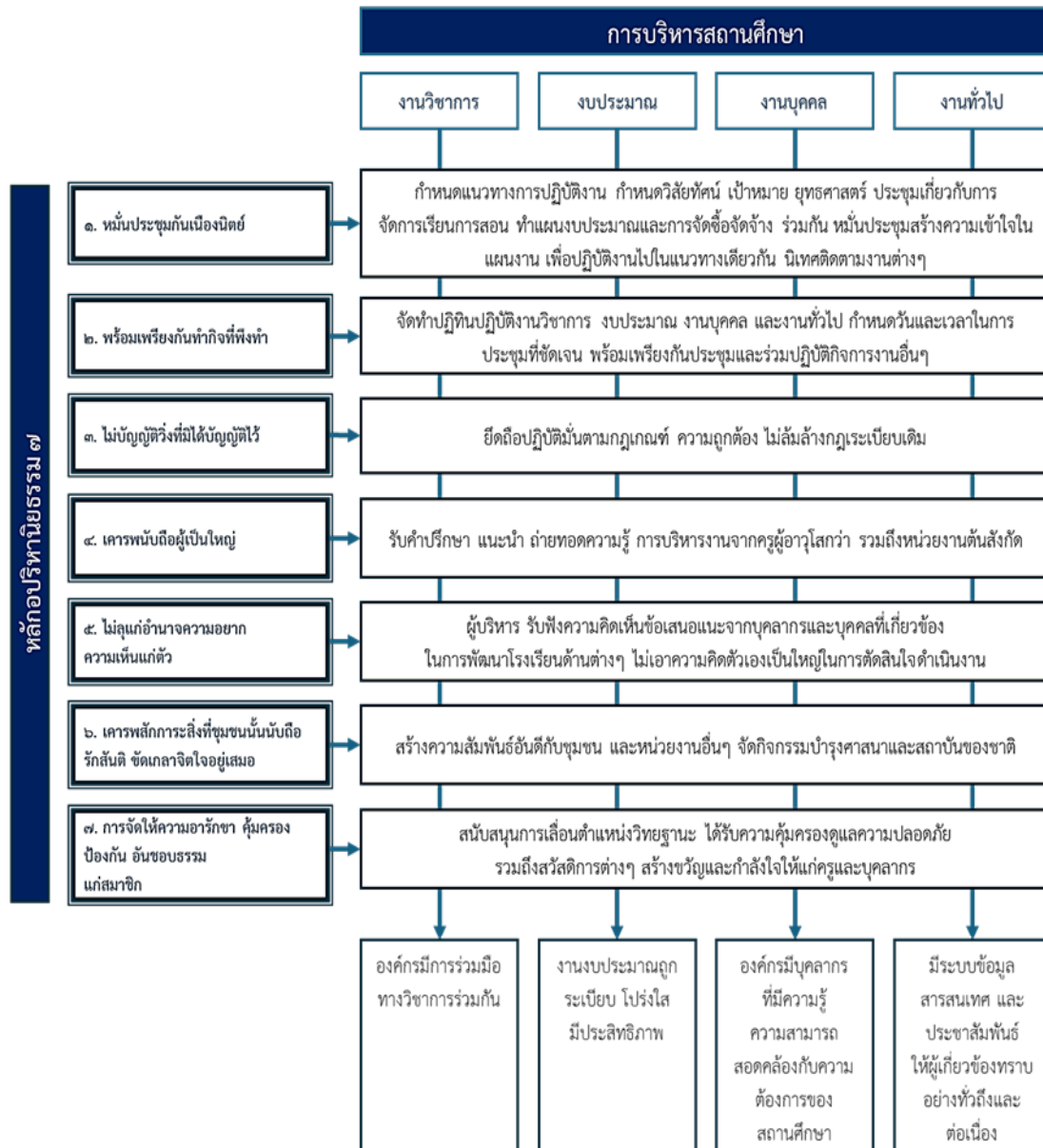
พัฒนาสถานศึกษา มีการจัดประชุมก่อนตัดสินใจใช้จ่ายงบประมาณ 3) ด้านการบริหารบุคคล มีการหมั่นประชุมสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ให้ความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของครู ไม่อคติต่อผู้ใต้บังคับบัญชา จัดวางคนได้เหมาะสมกับงาน สนับสนุนให้ครูมีความรู้ความสามารถและมีวิทยฐานะ ดูแลพฤติกรรม ป้องกันการกระทำผิดวินัย สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูและบุคลากร เสริมสร้างความสามัคคี สนับสนุนให้ครูและบุคลากรได้รับสวัสดิการต่างๆ และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป มีการหมั่นประชุมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน ปฏิบัติกิจการอย่างพร้อมเพรียงกัน ยึดมั่นในกฎระเบียบ ไม่เป็นการลบล้างขั้นตอนการทำงานที่สำคัญของโรงเรียน จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน มีการจัดกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณะและให้ความร่วมมือกับวัดในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกวิทย์ ทับทวี (2566) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดชัยนาทตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ดังนี้ 1) ด้านการเอาชนะ ผู้บริหารสถานศึกษาควรหมั่นประชุมพบปะสังสรรค์ระหว่างบุคคลที่ทำงานร่วมกัน ทำกิจกรรมตามกฎระเบียบตามกติกาข้อบังคับ และผู้บริหารมีความใจกว้าง เคารพผู้ที่มีอายุมากกว่า ยอมรับความแตกต่างรับฟังความคิดเห็นของครูและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 2) ด้านการร่วมมือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุมที่มุ่งเน้นให้ครูและบุคลากรในการร่วมกันวางแผนงาน ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันประเมินผล และร่วมกันรับผลประโยชน์อยู่เสมอ มีความเป็นกลาง มุ่งเน้นให้ครู และบุคลากรมีส่วนร่วมอย่างเสมอภาคกัน 3) ด้านการประนีประนอม ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุมพบปะเจรจาด้วยความประนีประนอมกันกับครู และบุคลากรทางการศึกษา ทำกิจกรรมอย่างพร้อมเพรียงกัน มุ่งเน้นการเจรจาด้วยสันติวิธี ให้เหตุและผลที่สามารถเข้าใจได้ตรงกันให้เกิดผู้ใหญ่ ให้เกียรติซึ่งกันและกันและกันเสริมและให้การสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี 4) ด้านการหลีกเลี่ยง เมื่ออยู่ในที่ประชุมผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ความตึงเครียด ส่งเสริมและให้การสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาแก้ไขปัญหาโดยยึดหลักข้อปฏิบัติตามกฎข้อบังคับที่ได้ตกลงกันไว้ และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อาวุโสกว่า วางใจเป็นกลาง คำนึงถึงภาพรวมของกลุ่ม ทบทวนอย่างสม่ำเสมอสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สนับสนุนให้ความช่วยเหลือครูและผลักดันผู้มีศักยภาพ 5) ด้านการยอมให้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานร่วมกัน รู้จักเวลาและตรงต่อเวลา จัดสรรทรัพยากร ตลอดจนการมอบหมายงานตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล ควรให้เกียรติและยอมรับฟังความคิดเห็น ให้การยกย่องครูและบุคลากรที่ปฏิบัติงานดี

3. การเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรม สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เป็นแนวทางในการสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งความร่วมมือ เสริมสร้างความสามัคคี รับผิดชอบร่วมกัน ส่งผลให้ไม่เกิดความขัดแย้งภายในองค์กร มีการติดตามประเมินผลการทำงาน ยึดถือกฎระเบียบ ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะเป็นไปโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อชุมชนและสังคม ตลอดจนดูแลป้องกันและสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูและบุคลากร ทำให้เกิดความเจริญทั้งทางคุณภาพชีวิตของคนในองค์กร และความเจริญทางวัฒนธรรมขององค์กร นำไปสู่ความสุขและความเจริญของหมู่คณะ มีความสอดคล้องกับที่ สมบัติ รัตนคร (2559) กล่าวว่า หลักธรรมที่เรียกว่า อปริหานิยธรรม 7 คือธรรมะเพื่อป้องกันความเสื่อม และนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง โดยเฉพาะข้อการหมั่นประชุมกันเป็นเนืองนิตย์ พร้อมเพรียงกันประชุมเล็กประชุม และทำกิจกรรมที่พึงกระทำแน่นอนว่าถ้าไม่รวมตัวกันก็จะมีพลัง แต่ต้องรวมตัวกันเป็นสังคมด้วย คือร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ตีตราวุธทางปัญญา และการให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และในกระบวนการจัด

การศึกษาให้ยึดหลักการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้และการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันทางสังคมอื่นและการที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการศึกษาได้นั้นจำเป็นจะต้องมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการศึกษาก่อน กล่าวคือต้องให้ประชาชนมีความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมก่อนผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระจุฑา พลญารโ (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่าแนวทางในการบริหารงานของศูนย์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทองพบว่าควรมีการจัดทำแผนบริหารบุคลากรในองค์กร โดยมีการระบุ ภาระงาน ขอบเขต และตำแหน่งอย่างชัดเจนควรที่จะนำหลักการบริหารนิยธรรม 7 มาบูรณาการการจัดการอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ ควรมีการวางกฎระเบียบการปฏิบัติ กติกา อย่างชัดเจนและเป็นธรรม ควรจัดบุคคลมีความรู้ตรงต่อตำแหน่งและความสามารถเพื่อเป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร ควรยกระดับการพัฒนาจัดการองค์และบุคลากรให้สอดคล้องกับยุคสมัยใหม่ เพื่อความคิดใหม่ๆ ในการปฏิบัติงานเพื่อสร้างความรอบรู้ที่ทันโลกทันเหตุการณ์ และสอดคล้องกับการวิจัยของพระสุรัช สุรชโย (ทองกันยา) (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการปกครองคณะสงฆ์อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุม และทำกิจที่สงฆ์ต้องทำ ด้านตั้งใจอยู่ว่าเพื่อนภิกษุสามเณรเป็นผู้มีศีล ซึ่งยังไม่มาสู่อาวาสขอให้มา ที่มาแล้วขอให้อยู่เป็นสุข

องค์ความรู้การวิจัย

ความรู้จากการวิจัย คือ แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักการบริหารนิยธรรม สำหรับโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เป็นแนวทางในการสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งความร่วมมือ เสริมสร้างความสามัคคี รับผิดชอบร่วมกัน ส่งผลให้ไม่เกิดความขัดแย้งภายในองค์กร มีการติดตามประเมินผลการทำงาน ยึดถือกฎระเบียบ ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ทุกระเบียบ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อชุมชนและสังคม ตลอดจนดูแลป้องกันและสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูและบุคลากร ทำให้เกิดความเจริญทั้งทางคุณภาพชีวิตของคนในองค์กร และความเจริญทางวัฒนธรรมขององค์กร นำไปสู่ความสุขและความเจริญของหมู่คณะ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยบูรณาการกับหลักการบริหารนิยธรรม 7 ประการ ได้แก่ 1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ 2) พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ 3) ไม่บัญญัติสิ่งที่มีบัญญัติไว้ ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ ถือปฏิบัติมั่นตามหลักการที่วางไว้เดิม 4) เคารพนับถือผู้เป็นใหญ่ 5) ไม่ลุแก่อำนาจความอยาก ความเห็นแก่ตัว 6) เคารพสักการะสิ่งที่ชุมชนนั้นนับถือ รักสันติ ชัดเกลาคิดใจอยู่เสมอ 7) การจัดให้ความอารักขา ค้ำครอง ป้องกัน อันชอบธรรมแก่สมาชิก สรุปลักษณะที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการบริหารวิชาการ ผู้บริหารควรหมั่นประชุมวางแผน และกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ ร่วมกัน และประชุมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน มีการติดตามประเมินผลการทำงานด้านวิชาการของโรงเรียน มีการกำหนดวันและเวลาในการประชุมที่ชัดเจน และให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมการประชุมเป็นอย่างดี มีการติดตามประเมินผลการจัดทำแผนงานวิชาการ สนับสนุนให้นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นในสถานศึกษา

1.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ ผู้บริหารควรหมั่นประชุมวางแผน มีการจัดประชุมเพื่อทำแผนงบประมาณ และการจัดซื้อจัดจ้างต่างๆ ของโรงเรียน ให้ถูกต้องตามกฎหมายระเบียบของกระทรวง ไม่บัญญัติวิงที่มีบัญญัติไว้ ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ ถือปฏิบัติมั่นตามหลักการที่วางไว้เดิม ไม่ถืออำนาจใจ

ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ความถูกต้อง ไม่ลู่แก่อำนาจความอยาก ความเห็นแก่ตัว ผู้บริหารไม่ลู่ในอำนาจหาผลประโยชน์หรือใช้จ่ายงบประมาณตามอำเภอใจของตนเอง สามารถตรวจสอบได้ มีคณะกรรมการตรวจสอบภายในถูกต้องตามกฎระเบียบ

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ผู้บริหารควรหมั่นประชุมสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานต่างๆ พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ กำหนดวันเวลาประชุมและติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการต่างๆ ส่งผลให้โรงเรียนมีการจัดทำแผนอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา มีการจัดส่งบุคลากรไปเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาการปฏิบัติการด้านวิชาการ และการสร้างผลงานด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารไม่มีความลำเอียงหรืออคติต่อผู้ใต้บังคับบัญชา จัดวางคนได้เหมาะสมกับงาน จัดหาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับงาน เข้ามาร่วมปฏิบัติงานและเพียงพอกับความต้องการของโรงเรียน ด้วยกระบวนการสรรหาที่มีความบริสุทธิ์ยุติธรรม สนับสนุนการเลื่อนตำแหน่งวิทยฐานะ ดูแลพฤติกรรมของบุคลากรอย่างใกล้ชิด ป้องกันการกระทำผิดวินัย สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูและบุคลากร เสริมสร้างความสามัคคีในองค์กรสนับสนุนให้ครูและบุคลากรได้รับความคุ้มครองดูแลความปลอดภัย รวมถึงสวัสดิการต่างๆ

1.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป ผู้บริหารควรหมั่นประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน มีการวางแผนก่อนการดำเนินการงานสารสนเทศ พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ ครูและบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนาโรงเรียนให้มีสภาพแวดล้อมที่มีบรรยากาศเหมาะสมต่อการเรียนรู้ ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนไปอย่างพร้อมเพรียงกัน ดำเนินการพัฒนางานตามแผน ติดตาม ตรวจสอบงานนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนยึดมั่นในกฎระเบียบการปฏิบัติงาน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน มีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ มีการจัดกิจกรรมบำรู้งศาสนาและให้ความร่วมมือกับวัดในกิจกรรมวันสำคัญของชาติศาสนา และพระมหากษัตริย์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ด้านการบริหารงานทั่วไป ควรศึกษาเกี่ยวกับการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์มาใช้ในการส่งเสริมการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยเหมาะสมพร้อมที่จะใช้ประโยชน์

2.2 ด้านการบริหารงานบุคคล ควรศึกษาเกี่ยวกับการนำหลักทวารวาสธรรม 4 มาใช้ในการส่งเสริมวินัยของบุคลากรและข้าราชการครู

เอกสารอ้างอิง

- ทิพวรรณ กันยาประสิทธิ์. (2566). การบริหารงานบุคคลตามหลักอุปทานิยธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ. 3(8) 22.
- นิตยา คงเกษม. (2562). แนวทางการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพระบางเจ้าพระยา เมือง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ปาลภัสสร อัญบุตร. (2555). การศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- พระจตุพล ปณฺญารโธ (ขุนทองแก้ว). (2565). ศึกษาวิธีการพัฒนาองค์กรตามหลักอุปทานิยธรรม 7 กรณีสึกษาศูนย์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาธรรมาวุธ ฐมฺมธโร (ถั่วป่า). (2564). แนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักอุปทานิยธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสุรชัย สุระโย (ทองกันยา). (2564). การประยุกต์ใช้หลักอุปทานิยธรรมในการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เมฆ มีศิริ. (2551). การศึกษาปัญหาและความต้องการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานวิชาการของบุคลากรสายผู้สอนที่ไม่ใช่ข้าราชการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1-7. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สมบัติ รัตนกร. (2559). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาตามหลักพระพุทธศาสนา. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 3(1). 104-112.
- เสนอ อัครมโนตา. (2557). การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมของผู้บริหารในเขตราชภัฏบูรณะ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เอกวิทย์ ทับทิว. (2566). แนวทางการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดชัยนาทตามหลักอุปทานิยธรรม 7. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.